

Przestrzeganie zasad profilaktyki przeciwobrzękowej u kobiet leczonych z powodu raka piersi a występowanie obrzęku limfatycznego

Biskup Małgorzata^{1,2}, Opuchlik Anna^{1,3}, Kędzierawski Piotr^{2,3}, Włoch Anna¹, Żak Marek²

1. Zakład Rehabilitacji, Świętokrzyskie Centrum Onkologii, Kielce, Polska
2. Collegium Medicum, Uniwersytet Jana Kochanowskiego, Kielce, Polska
3. Wszechnica Świętokrzyska, Wydział Wychowania Fizycznego i Turystyki, Kielce, Polska
4. Zakład Dydaktyczno-Naukowy, Świętokrzyskie Centrum Onkologii, Kielce, Polska

Sesja plakatowa

Streszczenie

Wstęp: Obrzęk chłonny jako powikłanie pooperacyjne raka piersi jest kliniczną manifestacją mechanicznej niewydolności układu limfatycznego. Dostępne metody i systemy rehabilitacji skupiają się w pierwszych etapach na profilaktyce przeciwobrzękowej.

Cel: Celem pracy było sprawdzenie poziomu zastosowania się pacjentek leczonych z powodu raka piersi do zasad profilaktyki przeciwobrzękowej oraz skali problemu występowania obrzęku limfatycznego

Materiał i metody: Materiał badawczy stanowiło 60 kobiet (średnia wieku 61,2 lata) po przebytej radykalnej mastektomii, usprawnianych w Świętokrzyskim Centrum Onkologii w Kielcach. Kwestionariusz ankiety obejmował pytania dotyczące przestrzegania zasad profilaktyki przeciwobrzękowej. Analizę statystyczną przeprowadzono za pomocą oprogramowania statystycznego PQ-Statver.1.4.8.322.

Wyniki: Prawostronną mastektomię zastosowano u 40% badanych, lewostronną u 53,33%, a obustronna operacja dotyczyła 6,67% kobiet.

Wszystkie badane (100%) deklarowały znajomość zasad profilaktyki przeciwobrzękowej, a 78,33% ankietowanych potwierdziło stosowanie się do nich. Samodzielne wykonywanie autodrenażu wskazywało 81,67% ankietowanych. Korzystanie z wyrobów uciskowych deklarowało 20% kobiet. Problem występowania obrzęku limfatycznego kończyny górnej stwierdzono u 55% badanych, a 23,33% doświadczyło także stanów zapalnych – infekcji „róży” nasilające objawy choroby.

Wnioski: 1. Kobiety leczone z powodu raka piersi Świętokrzyskim Centrum Onkologii w Kielcach przestrzegają niektórych zasad profilaktyki przeciwobrzękowej. 2. Spośród wszystkich zasad profilaktyki przeciwobrzękowej najliczniejsza grupa badanych stosuje się do zaleceń wykonywania autodrenażu. 3. Nieliczna grupa kobiet leczonych z powodu raka piersi korzysta z rękawa uciskowego okrągłodziałanego. 4. Pomimo przestrzegania niektórych zasad profilaktyki

przeciwoobrzękowej występowanie obrzęku limfatycznego odnotowano u ponad połowy badanych. 5. Istnieje wskazanie do wprowadzenia szerszego nadzoru nad działaniami edukacyjnymi wobec powyższej grupy chorych, dla monitorowania ryzyka wystąpienia obrzęku limfatycznego.

Compliance with the principles of anti-edema prophylaxis among women treated for breast cancer and the occurrence of lymphedema

Biskup Małgorzata^{1,2}, Opuchlik Anna^{1,3}, Kędzierawski Piotr^{2,3}, Włoch Anna¹, Żak Marek²

1. Department of Rehabilitation, Holycross Cancer Centre, Kielce, Poland

2. Institute of Health Sciences, Collegium Medicum, The Jan Kochanowski University, Kielce, Poland

3. Radiotherapy Department, Holycross Cancer Centre, Kielce, Poland

Summary

Introduction: Lymphoedema as a post operation complication of breast cancer is a clinical manifestation of the mechanical failure of the lymphatic system. The available methods and systems of rehabilitation focus in the first stages on anti-edema prevention.

Aim: The aim of the study was to check the level of compliance of patients treated for breast cancer with the principles of anti-edema prophylaxis and the scale of the problem of lymphoedema.

Material and methods: The research material concerned 60 women (average age 61.2 years) after radical mastectomy, who underwent rehabilitation at the Holycross Cancer Centre in Kielce. The survey questionnaire included questions about compliance with the principles of anti-edema prophylaxis. Statistical analysis was performed using the PQ-Statver statistical software. 1.4.8.322.

Results: Right-sided mastectomy was performed in 40% of patients, left-sided in 53.33%, and bilateral surgery was performed in 6.67% of women. All respondents (100%) declared that they knew the rules of anti-edema prophylaxis, and 78.33% of the respondents confirmed that they

followed them. Self-draining was indicated by 81.67% of the respondents. The use of compression products was declared by 20% of women. The problem of upper limb lymphoedema was found in 55% of respondents, and 23.33% also experienced inflammation - an infection of "rose" intensifying the symptoms of the disease.

Conclusions:

1. Women treated for breast cancer at the Holycross Cancer Centre in Kielce adhere to some principles of anti-swelling prophylaxis.
2. Among all the principles of anti-oedematous prophylaxis, the largest group of respondents follows the recommendations of self-draining.
3. A small group of women treated for breast cancer use a round-shaped compression sleeve.
4. Despite the observance of some principles of anti-edema prophylaxis, the occurrence of lymphedema was reported in over half of the respondents.
5. There is an indication to introduce wider supervision over educational activities in the above group of patients in order to monitor the risk of lymphedema.

Key words: breast cancer, lymphedema, anti-edema prophylaxis